

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z wniosku T. S.
przy uczestnictwie M. M. i A. G.
o zniesienie współwłasności nieruchomości,
oraz z wniosku M. M.
przy uczestnictwie T. S. i A. G.
o stwierdzenie zasiedzenia udziału w nieruchomości,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 sierpnia 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej M. M.
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 15 lipca 2019 r., sygn. akt I 1Ca (...),

- 1) odrzuca skargę kasacyjną,**
- 2) nie obciąża uczestniczki M. M. kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 15 lipca 2019 r. Sąd Okręgowy w K. po rozpoznaniu sprawy z wniosku T. S. przy udziale M. M. i A. G. o zniesienie współwłasności nieruchomości oraz z wniosku M. M. przy udziale T. S. i A. G. o stwierdzenie zasiedzenia udziału w nieruchomości na skutek apelacji uczestniczki postępowania M. M. od postanowienia Sądu Rejonowego w K. z 21 marca 2019 r., w pkt 1. oddalił apelację, zaś w pkt 2. kosztami postępowania apelacyjnego obciążył wnioskodawcę i uczestników w zakresie przez nich poniesionym.

Od powyższego postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiodła uczestniczka M. M. zaskarżając je w całości i zarzucając naruszenie prawa procesowego w zakresie, który miał istotny wpływ na wynik sprawy, tj. art. 378 § 1 k.p.c., art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 k.p.c., a także art. 382 k.p.c., art. 217 § 1 k.p.c. i art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 327 i art. 391 § 1 k.p.c., art. 386 § 1 k.p.c. oraz art. 385 k.p.c., jak również naruszenie prawa materialnego przez: błędną wykładnię art. 172 § 2 k.p.c., błędną wykładnię art. 5 i art. 6 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz. U. z 2019 r., poz. 2204, dalej: u.k.w.h.) oraz błędne zastosowanie art. 212 § 2 i 3 k.c., ewentualnie przez błędne zastosowanie art. 212 § 2 i 3 k.c. oraz naruszenie zasad współżycia społecznego (art. 5 k.c.).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania Skarżąca wskazała, iż w sprawie istnieje a) istotne zagadnienie prawne, poprzez wyjaśnienie, czy w postępowaniu o stwierdzenie zasiedzenia udziału w prawie własności nieruchomości, wniosek wnioskodawcy może zostać oddalony (mimo istnienia przesłanek do stwierdzenia zasiedzenia na podstawie art. 172 § 2 k.c.) na podstawie domniemania zawartego w art. 5 u.k.w.h. w przypadku, gdy nie występują okoliczności wyłączające rękojmię określone w art. 6 ust. 1 i 2 u.k.w.h., czy też winien być uwzględniony bez względu na dalsze ewentualne skutki prawne, które mogą powstać w przyszłości w związku z rękojmią wiary publicznej ksiąg wieczystych i skutkować wygaśnięciem tegoż prawa, b) istnienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, poprzez wyjaśnienie, czy w przypadku stwierdzenia podstaw do zasiedzenia udziału w prawie własności nieruchomości, na podstawie art. 172 § 2 k.c. wnioskodawca (który posiadał wcześniej pozostały udział w nieruchomości) stał się właścicielem całej nieruchomości, jednakże jego prawo własności nieujawnione w księdze wieczystej wygasło na podstawie art. 5 u.k.w.h. (mimo iż nieprzerwanie od pięćdziesięciu lat do chwili obecnej samoistnie posiada nieruchomość) w momencie dokonania wpisu w księdze wieczystej prawa własności na nowego właściciela. Ponadto Skarżąca podniosła, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ponieważ zaskarżone orzeczenie w sposób oczywisty narusza art. 212 § 2 k.c. w zw. z art. 5 k.c., a także art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. Wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia Sądu Okręgowego

i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach procesu za wszystkie instancje, ewentualnie o uchylenie w całości orzeczeń Sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w K.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawca i uczestnik wnieśli o odrzucenie skargi kasacyjnej, ewentualnie o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania, zaś w przypadku przyjęcia do rozpoznania - o oddalenie skargi kasacyjnej. Wnieśli ponadto o zasądzenie od Uczestniczki na rzecz Wnioskodawcy i Uczestnika zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu.

Dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona od wartości przedmiotu zaskarżenia dotyczy także sporów, o których mowa w art. 618 § 1 zdanie drugie k.p.c., przekazanych do dalszego rozpoznania w postępowaniu o zniesienie współwłasności (art. 618 § 2 zdanie drugie k.p.c.).

W świetle ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, z zastrzeżeniem szczególnych sytuacji, wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną nie może przekraczać wartości przedmiotu zaskarżenia w postępowaniu apelacyjnym. Odpowiednie stosowanie do oznaczenia wartości przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej przepisów art. 19-24 k.p.c. (art. 398²¹ w związku z art. 368 § 2 k.p.c.) nie może uzasadniać jej aktualizacji przez podwyższenie ponad wartość dotychczasową, a tożsamość zakresu rozstrzygnięcia kwestionowanego w apelacji i w skardze kasacyjnej wyłącza dopuszczalność oznaczenia w skardze wartości przedmiotu zaskarżenia w kwocie innej niż poprzednio w apelacji (zob. w szczególności postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 grudnia 1996 r. sygn. akt I CKN 21/96, OSNC 1997, Nr 4, poz. 42; 19 czerwca 1997 r., sygn. akt III CZ 25/97, OSNC 1997, Nr 10, poz. 162; 22 grudnia 2002 r., sygn. akt II UZ 11/02, OSNP (wkładka) 2002, Nr 17, poz. 7; 7 sierpnia 2014 r., sygn. akt II CZ 30/14, niepublikowane; 7 kwietnia 2017 r., sygn. akt V CZ 26/17, niepublikowane). W niniejszej sprawie wartość przedmiotu zaskarżenia w skardze kasacyjnej została

określona na kwotę 63.900 zł, stanowiącą wartość spornej nieruchomości, zaś w apelacji Uczestniczki została ona określona na kwotę 39.937,50 zł (k. - 435).

Od postanowień sądu drugiej instancji wydawanych w sprawie o zniesienie współwłasności albo w sprawie o dział spadku (art. 688 k.p.c.) rozstrzygających spory przewidziane w art. 618 § 1 k.p.c., skarga kasacyjna nie przysługuje, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż kwota określona w art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z: 26 kwietnia 2011 r., sygn. akt II CZ 13/01, OSNC 2001, Nr 12, poz. 181; 26 września 2002 r., sygn. akt III CK 227/02, niepublikowane; 14 grudnia 2007 r., sygn. akt III CZ 56/07, niepublikowane; 29 października 2009 r., sygn. akt III CZ 44/09, niepublikowane; 20 listopada 2009 r., sygn. akt II CSK 385/09, niepublikowane; 14 stycznia 2010 r., sygn. akt IV CZ 112/09, niepublikowane; 26 sierpnia 2010 r., sygn. akt II CSK 229/10, niepublikowane; 7 grudnia 2012 r., sygn. akt III CSK 288/12, niepublikowane; 23 października 2013 r., sygn. akt III CZ 38/14, niepublikowane; 28 stycznia 2016 r., sygn. akt III CZ 62/15, niepublikowane), tj. aktualnie sto pięćdziesiąt tysięcy złotych, przy czym chodzi o wartość odpowiadającą interesowi skarżącego. Dotyczy to także wypadku, w którym chodzi o postanowienie sądu drugiej instancji rozstrzygające spór co do nabycia własności rzeczy przez zasiedzenie przez współwłaściciela lub współspadkobiercę, gdyż spór taki należy do kategorii sporów o własność w rozumieniu art. 618 § 1 k.p.c. Reguła ta obejmuje także sytuację, w której - z mocy art. 618 § 2 k.p.c. - nastąpiło przekazanie sądowi rozpoznającemu sprawę o zniesienie współwłasności wcześniej wszczętej odrębnej sprawy o stwierdzenie nabycia własności rzeczy przez zasiedzenie. Jest to konsekwencją faktu, że spory o własność, które są rozstrzygane na podstawie art. 618 § 1 k.p.c., albo które zostały przekazane zgodnie z art. 618 § 2 k.p.c., tracą swoją samodzielność i stają się częścią sprawy o zniesienie współwłasności, co rozciąga się także na kwestię dopuszczalności skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2017 r., sygn. akt III CZ 59/16, niepublikowane).

Powyższe ustalenia dotyczą niniejszej sprawy, bowiem postanowieniem z 5 kwietnia 2016 r. Sąd Rejonowy w K. w sprawie o sygn. akt I Ns (...) na podstawie art. 618 § 2 k.p.c. połączył do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawę o zasiedzenie przedmiotowej nieruchomości ze sprawą o zniesienie

współwłasności tej nieruchomości i postanowił prowadzić je pod sygnaturą akt I Ns (...), zaś postanowieniem z 21 marca 2019 r. wydanym w tej sprawie, Sąd Rejonowy w K. oddalił wniosek Uczestniczki o stwierdzenie nabycia nieruchomości przez zasiedzenie udziału 5/8 nieruchomości oraz dokonał zniesienia współwłasności przedmiotowej nieruchomości w ten sposób, że przyznał ją na wyłączną własność T. S.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c., orzekł, jak w sentencji, nie obciążając uczestniczki kosztami postępowania kasacyjnego z uwagi na jej sytuację majątkową - na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

jw